

ELOFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 34 kor.
Fél évre ... 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy óra ... 7 kor.

Nyitási költségek
métrállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 382.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
Pozsony utca 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, november 30.

A kormány tervei.

(Nehézségek gazdasági téren.)

Budapestről jelentik: A kormány helyzetéről és legközelebbi munkásságáról avatott, a kormányhoz közel álló forrásból ma a következő értesülést kaptuk:

A kormány helyzete a legutóbbi események után teljességgel tisztázódott. A kormány tagjai mind a belső, mind pedig a külső politika terén szolidaritás egyetértéssel járnak el és Batthyány Tivadar belügyminiszter egész energiájával és nagy buzgalommal intézi a belső rend fentartását és biztosítását.

Fontos dolog most, hogy a vidéki nemzeti és néptanácsok hatásköre tisztázódjék és az a főfogás alakult ki, hogy a középponti Nemzeti Tanács álláspontjához híven a vidéki tanácsok csupán támogatói legyenek a hatóságoknak és kormányzati intézkedéseket ne gyakoroljanak.

A kormány a külföldi propaganda dolgában határozatos intézkedéseket tett, amelyeknek máris megvannak a számbavehető eredményei.

A mi a betörésekkel kapcsolatban a katonai helyzetet illeti, a valóságos állapot nem olyan veszedelmes, mint a jelenségek feltűntetik, mert a betörő csapatok jórészt irreguláris fosztogató bandák és a kormány erősen bízik benne, hogy a nemzetnek lesz annyi energiája és a fiatalának annyi hazafisága, hogy megfelelő szervezett erővel, katonaságot tud talpra állítani a martalóc hadak ellen. Megteheti a kormány ezt annyival inkább, mert az a meggyőződése, hogy ezek a katonai konvencióval ellentétben álló betörések nem fedik az antant szándékait.

Gazdasági téren nehézségek csupán annyiban mutatkoznak a kormányzatban, hogy valamennyi érdekeltég pénzügyi téren tulajdonságú igényekkel lép föl és máról-holnapra kívánja igényeinek kielégítését és pedig személyi és pénzügyi vonatkozásban egyaránt, a mi a mostani eléggé nehéz viszonyok között igen nagy akadályokba ütközik. A jogos kívánalmakkal azonban a kormány mindenestre számolni fog.

A kormányt különben most ezeken kívül rendkívül fontos és messzre kiható horderővel bíró tanácskozások foglalkoztatják. Ma a tót Nemzeti Tanácssal ugynevezett „Egyezmény”-t hozott létre, amely átmenetileg biztosítja a békés együttműködést. A megállapodás területi kérdéseket nem érint, mert ezeknek megoldását a békekonzferenciára bizza. Ennek az elvi megoldásnak azonban praktikus előnyei lesznek. Mindenek előtt kitakarodnak az országból a cseh irreguláris csapatok, amelyek feldúlták a felvidéket és amelyeket egyaránt rémületben tartották a magyarokat és tótokat. A felvidék tehát meg fog szabadulni rémületől és a lakosság békéje, nyugalma és biztonsága helyreáll. A megegyezés biztosítani fogja a Magyarországra irányított szén- és ásványvíz-nyomok és így a közlekedés, az egész gazdasági élet új életöröt fog kapni és a kormány utjából eltűnnek azok a nehézségek, amelyek munkáját meggátolják.

De nemcsak a tótokkal folytak tanácskozások, hanem a német-osztrákokkal is, akikkel szintén sikerült létrehozni megegyezést, amelynek értelmében mi elességgel látjuk el az éhező német-osztrákokat, akik nekünk cserébe olyan ipari cikkeket adnak, amelyeket a hosszú háború alatt nélkülözni voltunk kénytelenek. Husért és buzért textilárukat kap a lerongyolódott Magyarország és papírt a sajtó, amelynek terjedelme

A közel jövőben újabb feladatok várnak a Kormányra. A gyulafehérvári román nemzetgyűlés után megindulnak a tanácskozások a román-ság vezetőivel és valószínű, hogy sikerülni fog olyanforma megállapodást létrehozni, amilyent a tótokkal kötöttünk a amely az átmeneti időre biztosítani fogja a békés együttműködést.

Megegyezés a tót Nemzeti Tanácssal.

(A cseh csapatok kivonulnak Magyarországból. — Jászi miniszter és Hodzsa Milán nyilatkozata.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: Ma délelőtt 11 órakor minisztertanács volt, amelyen résztvett a kormány valamennyi tagja. A minisztertanácsban Jászi Oszkár jelentést tett a tótokkal folytatott tanácskozásról. Értesülésünk szerint a tót Nemzeti Tanácsnak Budapesten időző tagjai között elvi megállapodás jött létre, amelynek alapja és kontúrjai már készen vannak. E megállapodás szerint a tót területekről a cseh csapatokat visszavonják és a Budapestről irányított központi gazdasági szervezet helyre fog állni. Ide tartozik a vasút, a posta, távtró, telefon és pénzügy. Ezzel természetesen együtt jár az a feladat, hogy az északi vármegyéket lássuk el. Viszont a tót Nemzeti Tanács garantálja, hogy a csehek átengedik a szén- és ásványvíz-nyomokat.

A tót Nemzeti Tanácsnak az az álláspontja és ebben a magyar kormány is egyetért vele, hogy mindazokat a szabadságjogokat, amelyeket a magyar kormány kezdeményez, a tót Nemzeti Tanács a saját imperiumán is életbe lépteti. A megállapodás részleteit a minisztertanácsban pontokba foglalták, a megállapodás címe pedig „Egyezmény”. A minisztertanács Jászi Oszkár jelentése alapján megszerkesztett egyezményt Jászi délután bemutatta a tót Nemzeti Tanács hat tagjának, akik külön vonaton érkeztek meg Budapestre.

A délelőtti minisztertanács 3 óráig tartott, ekkor félbeszakították, hogy a miniszterek megegyezhessenek. Ebéd után a minisztertanács folytatta tárgyalásait a megegyezési tervezet felett. A megegyezés még az esetben is, ha a minisztertanács elfogadná a tervezetet, ma aligha perferuálható, mert a minisztertanács után Hodzsa Milán cseh-szlovák követel tárgyalásokat folytatnak.

Jászi Oszkár nemzetiségi miniszter a tegnapi tárgyalásokról egy hírlapírónak a következőket mondta:

— Tény az, hogy megbeszélések folytak Hodzsa Milán közt és köztem a tót kérdésre vonatkozólag. Ugy Hodzsa Milánnak, mint nekem az volt a kiindulási pontunk, hogyha lehetséges, provizórikus rendet kell teremteni. A mostani állapotok úgy a magyarságra, mint a tótokra nézve kezdenek elviselhetetlenekké válni. Nemcsak az anarchiára gondolok és az ebben a légkörben könnyen termő atrocitásokra. Sokkal nagyobb gondot okoznak a forgalmi viszonyok, a szénkérdés és az ellátási ügyek, amelyek ölműlylyal nehezdednek a felvidékre is. Mindkét részről átlátjuk, hogy népeinkkel szemben első kötelesség volna egy provizórikus rendet teremteni.

— Minden formális megbízás nélkül beszélgettünk Hodzsa Milánnal ebben az irányban. Hodzsa egyike a magyarországi tótság legműveltebb, legképzettebb politikusaiknak. Az az érzésem, hogy Hodzsa a legnagyobb őszinteséggel dolgozik abban az irányban, hogy a provizórikus rendet megteremtjük. Ugy képzeljük, hogy a határkérdés konvenczióját, valamint a cseh-szlovák államra vonatkozó ellentéteket kiküszöböljük és elismerjük a kérdésekre a békekonzferencia kompetenciáját. A béketárgyalásokig egy oly módus vivendit keresünk, amely az anarchiát megszünteti és a közigazgatás rendjét, a közlekedést, a forga-

lom zavartalan lebonyolítását biztosítja. Ennek az elérésére keresünk most módokat.

— Ismétlem, egyelőre csak kötelezettség nélküli pourparlier folyt, de örömmel tapasztaltam, hogy úgy a kiindulási pont, mint a módszer tekintetében rokon állásponton vagyunk és nem adom fel a reményt, hogy a fesztelen eszmecsere a közeljövőben konkrét és hivatalos megállapodásokkal végrejöhessen.

Egy hírlapíró beszélt Hodzsa Milánnal, aki a következőket mondta:

— Az én tárgyalásaim Jászi miniszter ural nem hivatalos természetűek. Eszmecsere folytattunk arról, vajjon meg lehet-e kísérelni a tót-kérdés megoldását oly irányban, hogy az átmeneti időre egy minden irányban megnyugtató állapotot teremtsünk. Nekem meggyőződésem, hogy a cseh-szlovák köztársaság és a magyarság a jövőben közös érdekekkel fognak egymáshoz kapcsolódni. Szinte közhely már, hogy kereskedelem-politikai tekintetben meg lehet és meg is kell találnunk az érintkezési pontokat. A kölcsönös megértésnek eddig csak a tót-kérdés állott útjában. Ennek a kérdésnek a megoldása, úgy hiszem, ma már nem ütközik azokba az áthidalhatatlan akadályokba, a melyekkel még egy pár héttel ezelőtt találkoztunk. Azzal a magyarsággal, mely a tótok irányában önként lemond a néhai uraim aspirációkról és mely a cseh-szlovák nemzetet mint adott tény fogadja el, mi csak mint jóbarátok és mint jó szomszédok óhajunk élni.

Hazai Samu sötét jóslatai.

— „Pro memoria.” — Emlékirat a magyarság pusztulásáról. —

Megirtuk, hogy a minisztertanács november 26-án tartott ülésén Kunfi és Garami miniszterek előterjesztésére elhatározta, hogy bizottságot küld ki, amelynek feladata lesz az elűlt rezsim embereinek a háboruban való hozzájárulását megállapítani és ennek a munkának a vezetésére, előkészítésére a minisztertanács dr. Kunfi Zsigmond minisztert kérte föl. Nem a vizsgálat során találták meg Hazai Samu bárónak Ferenc József elé terjesztett jelentését. A szociáldemokrata-párt birtokában van báró Hazai Samunak 1916. januárjában a minisztertanács elé terjesztett emlékirata a háború akkori állásáról. A szociáldemokrata-párt egyik tagja erről az emlékiratról akkor másolatot készített és átadta azt Károlynak, akinek ily módon tudomása volt ennek az emlékiratnak a létezéséről. A november 26-iki minisztertanácsra csak példaképpen említték ezt az emlékiratot. A terjedelmes emlékirat nem a királynak van intézve, hanem a kormányt tájékoztatja a háború akkori állásáról és megállapítja, hogy ha az osztrák-magyar monarchia minden embertartalékját felhasználja is, kilenc hónapnál hosszabb ideig a háborút nem folytathatja. A politikai felelősségteljes sulya illeti így a szociáldemokrata-párt szerint azt a kormányt és annak minden egyes tagját, aki eme világos fölfismerés ellenére is tovább folytatta a háborút és illeti elsősorban azt a Hazai Samut, aki 1916-ban kifejtett eme világos álláspontja és jobb tudomása ellenére arra vállalkozott, hogy egy már 1916-ban elvesztettnek lélt háború oáftaira még másfél éven keresztül küldje mészászekre az ország férfilakosságát.

Most részletek kerülnek nyilvánosságra Hazai emlékiratából.

Az emlékirat címe: „Pro memoria. A háborús helyzetről 1916. január havában.” A bevezetés általános visszatekintés a háború megindulásának körülményeire. Már a kezdete egy megdöbbentő vallomás. Amidőn a monarchia elhatározta, hogy hadat üzen természetesen Szerbiának, számításba vette azt, hogy ez a hadüzenet esetleg oly háborút vonhat maga után, amelyben a legtöbb európai állam részt fog venni. Ezért már a Szerbiának átnyújtott hadüzenet tényéből folyt, hogy mi a háborút Szerbiának ismert szövetségeseivel, Oroszországgal, Franciaországgal és Angliával szemben is támadó szándékkal fogjuk megvívni. Kifejti ezután a memorandum, hogy a támadó hadjárat elhatározásánál számbavettük azt is, hogy Anglia is beleavatkozik a háborúba és hogy Olaszország a legjobb esetben semleges marad. Mindez még megokoltabbá tette a gyors offenzíva szükségét, hogy a háború gyorsan befejezhető legyen. Megállapítja ezután a memorandum, hogy offenzívánknak nagy sikere volt ugyan, de a háború nem fejeződött be, mert ellenfeleink folytatni akarják a háborút és arra számítanak, hogy népességük többletével és a nyakunkra tett gazdasági burokkal végül letörnek bennünket.

Ezután áttekintést nyújt az emlékirat a szemben álló ellenfelek erőviszonyáról. Kétségbeesítő találatok tömege van ebben a számvetésben. De a megdöbbentő az, hogy míg az entente államok erejét általában a lakosság tíz százalékaival mért, addig Németország lakosságából tízöt százalékot vesz számításba

a monarchia lakosságából pedig szükség esetén még többet. Ilyen önkényes számítás alapján is csak azt az eredményt hozhatja ki, hogy az entente haderői már a háború kezdetén is túlerőben voltak felettünk, még pedig az arány 14:1 volt és minden erőbeszítés dacára is ez a mérő még növekedni fog 15:1 arányban. A háborút mindazáltal a siker reményében folytathatjuk, mondja Hazai, ha megfogadjuk az ő tanácsait.

A monarchia hadereje a háború kezdetén 2 millió ötszáz ezer főnyi élelmezési létszám volt, a harcoló létszám pedig kerek egy millió. 1915. végén az élelmezési létszám 2.300.000 főnyire, a harcoló létszám 900.000 főnyire csökkent, holott közben másfél év alatt havonként átlag 174.000 főnyi pótlást adtunk a felgyógyult betegek és sebesültek beszámítása nélkül, vagyis adtunk összesen 1915. év végéig 3 millió embert. A veszteség tehát először az eredeti létszám és az 1915. év végén lévő létszám között mutatkozó különbség, vagyis kétszáz ezer ember, másodsor pedig a másfél évi pótlás három millió embere összesen tehát három millió kétszáz ezer ember. Ebből levonva a se-

Ahol még a régi felfogás járja.

(A románok és a vármegyei közigazgatás.)

Szatmárról jelentik: Marchis Romulus gör. kat. esperes, a nagykárolyi román Nemzeti Tanács elnöke és dr. Barbu Illés Károly, a szatmáriarósi román Nemzeti Tanács elnöke megjelentek Illosvay Aladár alispánnál és közölték vele a Szatmáron és Nagykárolyban megtartott népgyűlések határozatát, mely szerint a béke és nyugalom fenntartására, az egyetértő együttműködés céljából kívánatosnak tartják, hogy a közigazgatás, amely még mindig a régi rendszer embereinek kezében van, lehetőleg a románságnak is engedjen befolyást működésébe. E célból előterjesztést tettek az irányban, hogy a jegyzők és közigazgatási tisztviselők elleni fegyelmi ügyeket soron kívül tárgyalják le.

Előterjesztették továbbá azt a kívánságukat, hogy amíg a járásek élére nem kerülnek a törvényes formák betartása mellett választott más tisztviselők, a románok által lakott járásekban állítsák fel egy vegyes járási tanács, amely nemzetiség szerinti összetételben a lakosság arányának felelne meg és ez a járási tanács ellenőrizze a szolgabírói hivatalok működését.

Illosvay Aladár alispán a két Nemzeti Tanács elnöke előtt kijelentette, hogy kívánságuknak nem heilandó eleget teud, mert a szolgabírákat a vármegye közgyűlése szabályszerűen választotta meg és olyan törvényes intézkedés, amely megengedné, hogy azok működésébe bármilyen tanács beleavatkozzék, nincsen.

A városban az a felfogás alakult ki, hogy a rend, béke, nyugalom és az egyetértő együttműködés fenntartása céljából a legnagyobb mértékben helves és szükséges lett volna, ha az alispán a mai helyzetben nem zárkózik el ridegen a románság méltánvos kívánságainak teljesítése elől. Amint értesülünk, a románok nem nyugodnak bele az alispán rideg elutasításába, hanem a vármegye törvényhatóságának csütörtöki közgyűlése elé viszik az ügyet.

besültek és betegek felgyógyulása csupán 350.000 fő maradt a tragikus végszámlán.

Halottakban, foglyokban, szolgálatképtelenekben az arcvonalon alkalmazott csapatok vesztesége 1915. végéig 2.850.000 embert volt, vagyis a hadsereg eredeti élelmezési létszámának 114 százaléka, harcoló létszámának 290 százaléka, a küzdő gyalogságnak 350 százaléka. A nagy veszteséget, mondja a kiemelt duma, elsősorban az eleinte két, később három oldalon óriási túlerő ellen vívott szakadati küzdelem, a túlyornó offenzívák sorozata, Przemysl eleste és bizonyos belső bajok okozták.

Bécsből jelentik: Az osztrák hadügyi kormány betiltotta a katonai titkos akták elégetését, ami eddig a hadsereg főparancsnokság maradványaiban, a sajtóhadiszálláson és a hadügyminiszteriumban is gyakorlat volt. A régi rezsim aktaanyagát át fogják vizsgálni és nyilvánosságra fogják hozni. Az új német-osztrák hadügyminiszterium csupán azt engedte meg, hogy egy nagyobb ténykedési ügy aktái, amelybe olasz tisztek voltak belekeverve, elégetésék. Az osztrák államtanács ugyanis attól tartott, hogy ha Olaszország megszállja Bécsset, megtalálja az aktákat s ebből nemzetközi bonyodalom származnék. Az osztrák közvélemény nagyon helytelenül ezt az eljárást.

Változások a városnál.

(A kormánybiztos intézkedése.)

Megirtuk, hogy a polgármesteri állás betöltése ügyében megtörtént a döntés. A belügyminiszter felhatalmazta dr. Varjassy Lajos kormánybiztos, hogy a megüresedett polgármesteri állás betöltésére nézve intézkedjék. A kormánybiztos a polgármesteri teendőket Lócs Rezső helyettes polgármestert bízta meg, aki nyugdíjba beszámítandó polgármesteri javadalmazást kap és az általános választójog alapján összeülő új törvényhatósági bizottság rendelkezésére fogja bocsátani állását.

Lócs Rezső polgármester harminc esztendője áll a város szolgálatában, és e hosszú idő alatt teljesen kiérdemelte a város közönségének szeretetét és nagyrabecsülését. Amióta a közéletmezés élére került, olyan érdemeket szerzett, a melyek méltóvá teszik arra, hogy a város első tisztviselője legyen. Fáradhatatlan ambícióval és vasenergiával vette kezébe a közéletmezést és neki, valamint intencióit megértő munkatársainak köszönhető, hogy a közéletmezés megjavult Aradon.

Ilyen körülmények között természetesen Lócs Rezső nem vezet tovább a közéletmezési és közellátási vállalatot. A kormánybiztos értesülésünk szerint a közéletmezési vállalat élére dr. Angél István főjegyzőt állítja s a főjegyzői teendő ellátásával Petrány György aljegyzőt bízta meg. A h. polgármesteri állás betöltésére egyelőre nem kerül a sor. Abban esetben, ha a polgármester hivatala ellátásában akadályoztatva lesz, a kormánybiztos időről-időre intézkedni fog a polgármester helyettesítésével.

A városban az a felfogás alakult ki, hogy a rend, béke, nyugalom és az egyetértő együttműködés fenntartása céljából a legnagyobb mértékben helves és szükséges lett volna, ha az alispán a mai helyzetben nem zárkózik el ridegen a románság méltánvos kívánságainak teljesítése elől. Amint értesülünk, a románok nem nyugodnak bele az alispán rideg elutasításába, hanem a vármegye törvényhatóságának csütörtöki közgyűlése elé viszik az ügyet.

Amerikát járt magyarok Wilsonnal.

(Aradiak országos mozgalma.)

Közlötték a lapok, hogy Wilson elnökkel a béketárgyalásokra két kiváló magyar emigráns: Braun Márkus és Konta Sándor is Európába érkeznek. Ez a két nagy befolyású amerikai magyar, akik az újvilágban munkájuk és tehetségük révén imponáló pozíciót foglalnak el, nyilván nekikben hozzák azt a nagy szeretetet, amellyel mindannyian csüngünk ezen az országon. És bizonyos, hogy a nagyszerű amerikai magyarságnak ez a két vezére minden tehetségével és minden energiájával részese annak a munkának, hogy a világ nagy nemzetét felvilágosítsák, megmutassuk nekik igazunk ragyogó gyémántját, meggyőzzük őket arról, hogy azok a hírek, amelyek évtizedek óta tudatos aknamunkával terjesztettek rólunk, azok mind rágalmak: és hogy megértessük velük nagy átalakulásunk komolyságát és azt, hogy itt az igazi demokrácia virágai nyíltak ki a forradalom viharai után.

Arra a hírre, hogy az amerikai magyarság

képviselői Európába érkeznek, érdekes és következményeiben fontos terv merült fel Aradon, az itt élő Amerikát járt magyarok között. Arról van szó, hogy az Amerikában hosszabb ideig tartózkodott magyarok között akciót indítanak, hogy ezeknek a küldöttsége jelenjék meg Wilson előtt a mint volt amerikai honpolgárok igyekezzenek az elnök előtt a valóság színében feltüntetni a magyarországi viszonyokat.

Az akciót Zöldi Márton főhadnagy és Huppert Henrik indították meg, akik a legközelebbi napok egyikén egy Budapesten tartandó értekezletre fogják összehívni az Amerikát járt magyarokat, akiknek a száma több tízezerre tehető. Az értekezleten megválasztják majd a deputáció tagjait, akik az elnököt Európába való érkezése után felfogják keresni. Az eszme Aradról indult ki és valószínűleg rövidesen visszhangra fog találni az egész országban.

Dunal konföderáció a rendért.

(Három hónapig tart a békekonzferencia. — Németországnak diktálni fogják a békét.)

Hágából jelentik: Az angol sajtó a békekonzferencia előkészítésével foglalkozik. — A Daily Telegraph reméli, hogy a magyar kormányának sikerül fog a dunal konföderációt létrehozni, mert csak abban az esetben jöhet létre a klongesztelődés békéje, ha a régi osztrák-magyar monarchia régi nemzetiségei egymás között megöveznek és megteremtik a rend és nyugalom előfeltételeit.

Genfből jelentik: A Havas-ügynökség felhivatalos közleményben megerősít, hogy a béketárgyalások nem Versailles-ben, hanem Párisban a külügyminiszterium palotájában lesznek. A konferencia három hónapig fog tartani s így a békeszerződés aláírása nem történhetik meg április előtt. Wilson Brestben fog partra szállani, ahol Pichon üdvözl.

Azután Párisba megy, ahol Poincaré és a szövetséges államok kormányai fogják fogadni.

Párisból jelentik: A Matin szerint nem lesz békekonzferencia, amelyen győző és legyőzött fognak egymással szemben állni, hanem a németek a vádlottak padján fognak állni. Franciaország és szövetségesei diktálni fogják a békét. Ugyanez áll Bulgáriára és Törökországra is. A szövetségesek állapítják meg a területi gazdasági és pénzügyi feltételeket és Németországnak el kell azokat fogadnia.

Karlsruhból jelentik: A franciák, mint Strassburgból jelentik, a Rajna jobb oldalán is minden megokolás nélkül öröket állítottak fel. Badenből is érkeznek jelentések, hogy a franciák a Rajna jobb partján öröket állítottak fel.

Teljes elégtétel

Halmos Dezsőnek.

(A polgármester nyilatkozata.)

Megirtuk, hogy a város elől hat vagon bór-árut a Schwartz Dezső-cég vásárolt meg. Ezzel a vétellel kapcsolatban a városban olyan pletykák terjedtek el, amelyek egy korrekt, lelkiismeretes tisztviselőre nézve nemcsak bántóak, hanem gyéni becsületét is érintik. Halmos Dezsőt, a közéleti vállalat agilis igazgatóját illetik a mendemondák azzal a váddal, hogy a németek által a városnak felajánlott bór-árut azért nem javasolta megvételre, hogy a Schwartz-cég azokat megvásárolhassa és így érdekeltisége lévén, anyagi hasznot szerezzen magának.

Mi eleve kizártnak tartottuk, hogy Halmos Dezső, akinek működésével nemcsak felelősségi, hanem a város közönsége is meg van elégedve s akinek nagyrésze van abban, hogy a város közéleti vállalat a nehéz viszonyok ellenére teljesen kielégítőek, a maga anyagi előnyére használja fel pozícióját, amelyet mindig megbecsült s amelyet a legkorrektebben töltött be. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélt Lócs Rezső helyettes polgármesterrel, aki erről az ügyről a következőket mondta:

— Az ügy aktál le vannak zárva. A várost anyagi károsodás nem érte, mert a kérdéses bór-árut le vannak foglalva s a város a kereskedőnek a vételárát kifizette. Most folyik a leltározás. Csak arról lehetett volna szó, hogy történetesen mulasztás a város szakértője részéről. El-

jelentettem, hogy nem történt. Halmos Dezső, aki ebben az ügyben teljesen szavahihető emberrel, Kornis Ödönnel járt el, megtekintette a németek által megvételre felajánlott árut, amelyért a német parancsnok százezer márkát kért. A város szakértője azonban csak harmincezer koronát ajánlott fel. Így azután a vásár nem jöhetett létre.

Később azután a munkástanács tagjai azt ajánlották, hogy az árucikkeket le kell foglalni. Nyomban intézkedtem, hogy a cégnél lefoglalják a bór-árut. Arra nézve, hogy Halmos esetleg provizórt kötött ki magának, kijelentem, hogy ezt kizártnak tartom. Kizártnak tartom azért, mert ismerem Halmost és tudom, hogy egész működése alatt a legkorrektebben dolgozott a város közönsége érdekében. Ezt különben hangsúlyoztam a munkástanácsnak ma délelőtt nálam megjelent tagjai előtt is, akik megnyugodtak a vizsgálat eredményében. Halmos Dezsőt méltatlanul érték a gyanúsítások és szívesen ragadom meg az alkalmat, hogy neki a nagy nyilvánosság előtt elégtételt szolgáltatassak.

Arról értesülünk, hogy dr. Varjassy Lajos kormánybiztos is megvizsgálta az ügyet és megállapította, hogy ugy Halmos, mint a közéleti vállalat alkalmazottai ebben az ügyben is a legteljesebb korrektséggel jártak el és semmi olyan dolgot nem követtek el, amelyért őket felelősségre lehessen vonni. A kormánybiztos egyébként Halmost legteljesebb bizalommal bízta. A város részéről megjelent bizottság megtekintette az árut, amelyért a németek által kért árat tulmagasnak tartották és ezért nem vette meg a város, amelynek nem is célja, hogy a kereskedőknek csináljon konkurrenciát. Most, hogy a lefoglalt áru a város kezébe került, kereskedők útján fogja azt a hatóság áruba bocsátani.

Magyarok helyzete Fiumében

(Az olaszok uralma. — A magyar tisztviselők kiutasítása. — Vésztörvényszék a városban. — Három halálos ítélet.)

Fiuméből jelentik: A mióta Jekelfalussy Zoltán kormányzó kitette a lábát Fiuméből, a kikötőváros napról-napra új szenzációkkal szorgal.

A fiumei magyar tisztviselők már az ősz óta rettegéssel várták a harcéri és politikai fordulatokat. Az olaszok és horvátok sajtója régen a magyarok ellen fordult és a miki a triestiek operatársulata ott vendégszerepelt, a susaki horvátok olyan tüntetést rendeztek az olasz művészek mellett, a milyent Fiume azelőtt soha nem látott. A magyar vasutasok még október közepén több táviratban kérték a zágrábi illetékeseket, hogy ingóságuk és családtagjaik elszállítására hozasson kellő számú személykocsit rendelkezésre. A zágrábi illetékesek azonban még csak nem is válaszolt. A végsőig elkeseredett vasutasok háromszáztagú küldöttsége a horvát betörés napján azután felszólította Merk Albert államfőnököt, hogy telefonon azonnal hívja föl Tolnay államvasuti elnököt és kérje a rendelkezéseit. Az elnök meglepetve értesült az eseményekről és azt felelte, hogy rögtön felkeresi Szerényi minisztert. Szerényi erre elrendelte, hogy Fiumét nyomban őrítsek ki. A vasutasok most csomagolni kezdtek, de már késő volt, mindenki ott rekedt. A juszólszár rezsim alatt senkinek baja nem esett.

Az olaszok azonban egészen új rendet teremtettek. Legelső ténykedésük az volt, hogy 100 korona értékű 40 lírában állapították meg. Ezzel a magyar tisztviselők sorsát a lehető legulósabbá tették, mert a kereskedők az árucikkeikért ugyanannyi lírát kértek és kérnek, mint a mennyi az ár koronában volt. Az olaszok hajóra rakták a magyar kormány által a fiumei tisztviselők számára küldött öt vagon cukrot és több vagon lisztet, bár az olasz király a Rómában járt Vio Antal dr. polgármesternek megígérte, hogy Olaszország Fiumét éppen úgy el fogja látni felmészterrel, mint a többi olasz várost. A Baross-kötőben tárolt több száz vagon porosz szenet szintén elvitték az olaszok. A lakosságnak az a része tehát, a mely az állami beszerzési csoportból kapta ellátását, most teljesen liszt és cukor, de tüzelőanyag nélkül is maradt.

Hogy az ekként megfosztott lakosság ellátása a megszálló olaszoknak különös gondot ne okozzon, elrendelték, hogy a magyar állami tisztviselők 24 órán belül kötelesek Fiumét elhagyni. Egyrésztük erre gyalog vagy kocsin ment Bukkaraiba, hogy ott vonatra ülhessen, más részük pedig a déli vasuton, Szankt Péter felé utazott Magyarországra. Természetes, hogy a magyar tisztviselők legnagyobb része kénytelen családját a bizonytalan sorsba ott hagyni, mert legtöbbjüknek annyi pénze sincsen, hogy családját is magával vihesse.

A magyar kormány a Fiumében rekedt tisztviselőknek külön futár útján egymillióháromszáz ezer koronát akart e napokban küldeni. A belügyminisztérium egyébként arról is értesült, hogy olasz rendelkezés szerint Fiumét mindenki tartozik elhagyni, a ki nem fiumei illetőségű.

A fiumei olasz nemzeti tanács legújabbban vésztörvényszéket állt és három személyt halálra ítélt. A halálraítéltek egyike Fésüs György dr. fiumei közjegyző, Rozma Andor iró sógora, a kinek az a büne, hogy évekkal ezelőtt az ő indítványára cserélte fel a raprezentanza az irredenta vonatkozó olasz utcanéveket fiumei vonatkozású nevekké. Hogy a halálos ítéletet Fésüsön miként akarják végrehajtani, erről az olasz nemzeti tanács még nem nyilatkozott. A második halálraítélte Deerncsin Xaver fiumei városi rendőr főkapitány, a ki annakidején Bacsics Icsillió dr.-t volt fiumei alpolgármestri irredentista üzemeltető miatt kitiltotta a kikötővárosból. Deerncsin egyébként eltávolítását nem várta meg, hanem eltávozott Fiuméből. A harmadik halálraítélte Beueterfen Erik dr. határrendőrségi kapitány. Az ő halálraítélése csak képletes, mert a kapitány Budapesten van.

A kikötőváros tehát forrong és a fejtelőre állított helyzetnek a védtelenül kiszolgáltatott magyarok az áldozatai.

Elutaztak a román delegáltak

(Külön vonatok mennek Gyulafehérvárra. — A főispánokat még nem nevezik ki.)

Az aradi románságot a gyulafehérvári nemzetgyűlésen képviselő delegáltak, továbbá a Román Nemzeti Tanácsnak Aradon lakó tagjainak egyrésze, akik mandátumot kaptak a gyulafehérvári nemzetgyűlésre, ma elutaztak Gyulafehérvárra. A másik rész holnap reggel utazik.

Egy délutáni aradi lap jelentése szerint a megye kormánybiztosi hivatala értesítést kapott a Máv. üzletvezetőségétől kisebb foku zavargásokról, melyek a gyulafehérvári vonal biztonságát könnyen veszélyeztethetik. A Máv. üzletvezetőséghez érkezett jelentések szerint a zalatnai vonalon levő tizenegyes és tizenhatos pályaudrót a román lakosság megfenyegette és ezért a pályaudrók elmenekültek állomáshelyeikről. A vonal mentén levő állomásokon a Gyulafehérvárra utazó katonák a magyar felhívásokat mindenneműen leszakították és a pályaudvarokon nagyobb rongálásokat okoztak.

Dr. Farjassy Lajos kormánybiztos a jelentést közölte az aradi Román Nemzeti Tanácssal, amely a forgalom biztonságának megszilárdítása céljából nyomban megtette a szükséges intézkedéseket, az állomásokon levő román nemzeti garázdálkodókat táviratokkal küldött és a rend helyreállításával Suciu János dr.-t bízta meg, aki már el is utazott Aradról, hogy Gyulafehérvár környékén levő állomásokat bejárja.

Budapestről jelentik: A gyulafehérvári nemzetgyűlés iránt román körökben igen nagy érdeklődés mutatkozik és így — mint a budapesti Román Nemzeti Tanács közli — 50—60 ezer résztvevőre számíthatnak. A Román Nemzeti Tanács kérelmére Garami Ernő kereskedelmi miniszter ma elrendelte, hogy a tanács által kívánt relációkba külön vonatokat indítsanak és holnap a nemzetgyűlés résztvevői idejében elszállíthatók legyenek. Külön vonat inquil eszerint Dicsőszentmártonból Balázsfalván és Tövisen át, Nagysebemből, Kolozsvárról, Lugosról, Désről és Anahidáról. A kereskedelmi miniszter intézkedést tett, hogy a ma este Aradra indult vonathoz külön vaggont csatoljanak, amelyen a nemzetgyűlésen hivatalból résztvevő román vezetők utaznak. A különvonatok ma délutántól kezdve szállítják a románokat Gyulafehérvárra.

A hazai románság vezére, dr. Maniu Gyula ma tegnap a magyar kormány tagjaival tanácskozott, ma reggel elutazott Aradra.

Dr. Maniu Gyulához csatlakoztak az Aradról és a környékről Gyulafehérvárra utazó delegáltak.

Budapestről jelentik: Az erdélyi vármegyék főispán-kormánybiztosait még nem nevezte ki teljes számban a kormány, mert beakarja várni a december elseién megtartandó nemzetgyűlés határozatait, amelyek új helyzetet fognak teremteni. Csak ezután indítja meg a tárgyalásokat Jász Oszkár az Aradon székelő Román Nemzeti Tanács vezetésével.

Budapestről jelentik: Ma reggel Prágából megérkezett dr. Crismarin Oktáv főhadnagy hadbíró, a Román Nemzeti Komité tagja és érintkezésbe lépett a Budapesten tartózkodó komité tagjaival. A főhadnagy egy újságrónak a következő nyilatkozatot tette:

— A Román Nemzeti Komité bizottsága küldött ki Prágába, hogy a cseh kormánnyal a közös ügyekről megegyezzünk. E bizottságunk rajtam kívül tagjai Izobeszkán Recul Herday ezredes, Flórea Petrascu, továbbá Mania Gyula, aki betegsége miatt nem vehetett részt a tárgyalásokon. A bizottságot a cseh kormány a legnagyobb szívélyességgel fogadta. A két napig tartó tárgyalásokon Kramarz miniszterrel megegyeztünk abban, hogy a csehek

támogatni fogják a románok összes aspirációit, ezzel szemben a románok a kölcsönösségből kifolyólag a csehek követelését magukévá teszik. Szóba került a szénkérdés is. A cseh miniszterelnök megígérte, a magyarországi román területeken szükséges mennyiségeket biztosítani fogja a románok részére.

A román komité tagjai az egész entente sajtót informálni akarják követeléseikről. Ezért bizottságot küldtek ki, amely előbb Bécsbe, majd Budapestre jön, hogy itt Henrys tábornokkal érintkezésbe lépjen.

Párisból jelentik: Take Jonescu a román egység nemzeti tanácsának elnöke táviratban üdvözölte Poincarét Elzász-Lotharingia felszabadítása alkalmából. A táviratra Poincaré ezt válaszolta:

— Szívből köszönöm meleghangú táviratát. Meggyűlölem (ama kívánságom kifejezését, hogy Romániának, Franciaország barátjának nemzeti egysége minél előbb valósággá váljék.

Szabadka már nem Magyarország.

(Jugoszláv'ához tartozik a Báoska.)

Szabadkáról jelentik: Az újvidéki jugoszláv nemzetgyűlésen kimondották Bánát, Bácska és Baranya kiküldöttel, hogy Szerbiához fognak csatlakozni. A kongresszuson részt vett a szláv irridentákon kívül husz német és egy magyar.

A kongresszuson egy rezolúciót olvastak fel, amelyeknek az a lényege, hogy Bácska, Bánát és Baranya kiküldöttel kiellenetik, hogy elszakdnak Magyarországtól. Felkérlik a szerb királyi kormányt, hogy a béke konferencián Bácska, Bánát és Baranya érdekeit képviselje s hasson oda, hogy az összes horvát-szlóven-szerb-dalmát területek egyesíthessenek.

Egy másik határozat kimondja, hogy a Magyarországból Jugoszláviához csatolandó részen élő nem szláv nyelvű polgároknak teljes politikai, nyelvi, faji és vallási szabadságot adnak, de reciprocitással a nem csatolt részekben élő szláv népekkel való bánásmódot.

Kimondták, hogy egy ötven tagú Nemzeti Tanácsot alakítanak, amely a végrehajtó hatalmat gyakorolja. A tanácsnak tíz osztálya lesz: politikai, kereskedelmi, szociális, népjóléti, közlekedésügyi, földmivélsügyi, igazság-, pénz- és kulturügyi osztálya, amelyeknek élén miniszteri hatáskörrel egy-egy főnök fog állani. A Nemzeti Tanács Újvidéken fog székelni. Az antanttal közölni fogják, hogy ezt a helyzetet, illetve megállapodást véglegesnek tartják.

A Nemzeti Tanácsba Szabadkáról beválasztották dr. Malgarszky Fábiant ügyvédet, dr. Hkovics Ivanóékics Imre kirendelt főügyészt, dr. Vojnics Tuncics István helyettes poléarmestert, Vojnics Tuncics János főgimnáziumi tanárt, Ráics Balázs rókusiplebánost, dr. Petrovics János és dr. Manojlovics János ügyvédek, Sztankovics Vojszlávot, a Horv. Orsz. Bank szabadkai fiókjának igazgatóját, azonkívül Raicsics Sándor kirendelt pénzügyi tanácsnokot. A Nemzeti Tanács elnöke Hranilovics Ivan újvidéki rutén esneres.

Alakítottak egy kandidáló bizottságot is, a mely majd a kormányzat tagjait fogja kijelölni. Eddig egy pozitív kijelölés történt: dr. Mátics Józso zombori ügyvédet a földmivélsügyi osztály főnökévé kandidálták. Értesülésünk szerint kombinációba van véve két ügyvéd is miniszteri tárcára és pedig dr. Petrovics János az igazságügyi tárcára, dr. Manojlovics Vladislávnak pedig felajánlották a pénzügyi tárcát.

Meghízható helyről nyert információ alapján közölhetjük még azt is, hogy Ráics Balázs rókusiplebánost a délszláv vadaság belgrádi delegátusává, dr. Manojlovics János volt magyar orsz. képviselőt pedig a zágrábi delegátussá fogják rövidesen kinevezni.

Aradi ifju Pesten.

(A magántisztviselő gólans kalandja, amely szomorúan végződött.)

Budapestről jelentik: Tegnap Aradról Budapestre érkezett Mittner Pál magánhivatalnok. A keleti pályaudvaron megérkezve gyalog indult el, hogy éjjeli szállást keressen magának.

Alig hagyta el az állomást, egy fiatal, jól öltözött nő szólította meg és cigarettát kért tőle. Mittner csintalankodni kezdett a nővel és azt ajánlotta, hogy ad neki cigarettát, de csak a nő lakásán. A nő az ajánlatra mélyen elpirult, de — beleegyezését adta. Barátságosan beszélgetve megindultak a Rákóczi-úton, majd a nő az egyik mellékutcába vezette be a hevesen udvarló fiatalembert.

A rosszul világított mellékutcákon egy őrmester jött velük szembe, akinek láttára a nő látszólag zavarba jött. De hamarosan összeszedte magát és a meglepett aradi ifjunak mint férjét mutatta be a maccona kinézésű harcost.

— Ez az ar néhány napig nálunk fog lakni — csacsogta a nő, külvárosi kábarédívákat megszégyenítő hájjal — vedd el tőle a táskát.

Az őrmester csakugyan elvette a táskát az aradi ifjutól, aki boldogan haladt a nő oldalán. Teljesen „fűve” volt — mint Budapesten szokták mondani.

Mentek-mendégéltek sötét, sötétebb és legsötétebb utcákon, amikor egyszerre egy sarkon katonai őrszert toppant eléjük. Az őrség vezetője szigorú hangon felszólította Mittnert, hogy igazolja magát. A mi emberünk fölényes mosollyal nyult tárcájáért, hogy igazolványait bemutassa. A katnák parancsnoka, akit kísérte állandóan főhadnagy urnak titulált, kivette a tárcát az aradi fiatalember kezéből, megnézte a benne levő fényképes igazolványt, majd a tárcát hidegvérrel zsebre vágta. Midőn pedig a fiatal ember ez ellen hevesen tiltakozni kezdett, az utca sötétjében olyan sülvos izultus érte, hogy szédülten esett neki a falnak. Mikor szédüléséből feleszmélt, kétségbeesve konstátálta, hogy eltűnt az őrszert, a főhadnagy, a férj, a bájos ismeretlen, de eltűnt egyttal a kőziláska, nemkülönben a pénztárcája is.

A pörül járt szeládon különös kalandjáról jelentést tett a rendőrségen.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szombat: Hejehujá báró. B) bérlet.
Szombat délután Ripp-Ripp operett. —
Vasárnap délután Három a kislány operett.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton: Frici, színmű. A kávécsarnok, életkép. A nagybácsi, vígjáték.
Vasárnap: Frici, színmű. A kávécsarnok, életkép. A nagybácsi, vígjáték.

* A Modern Színház szombati és vasárnapi előadásai iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg. Ritka eset Aradon, hogy egy estén három újdonságot mutasson be a színtársulat, így érthető a mai premier iránt meggyilvánuló nagy érdeklődés. A ma bemutatásra kerülő három kitűnő újdonság: Frici, Kávécsarnok és A nagybácsi holnap, vasárnap is színre kerül. Az előadások kezdete hét órakor. Jegyek válthatók még korlátolt számban a Modern Színház pénztáránál.

* Fregoli Retta vasárnapi előadásai iránt a közönség körében óriási érdeklődés nyilvánul meg. Mindkét előadás a kulturpalota nagytermében lesz, melynek fűtéséről a rendezőség bőkezűen gondoskodott. A délutáni előadás kezdete fél négykor, az esti pedig fél nyolckor lesz. Jegyek Oláh Sándor panirkereskedésében (Minorita-palota) kaphatók.

* A színházi iroda hírel. A színházi pénztár tisztelőttel ártott a n. é. bérlet közönséget, hogy december 1-én a bérlet II-ik részletét befizetni sziveskedjék. Tisztelettel László színházi pénztáros.

HIREK.

Fegyverbe fiatalok!

Az öt legfiatalabb korosztály legénységének, altisztjeinek és tisztjeinek bent kell maradniuk a csapataiknál. Vagy, ha már otthonukba tértek volna, újra be kell vonulniuk. Ez megmászhatatlan, törhetetlen, át nem szeghető parancsa a népkormány hadügyminiszterének. Aki ez ellen a parancs ellen vét: az szökevény. Tehát úgy bánnak el vele, mint általában a szökevényekkel szokás.

Szükség azonban, hogy semmiféle szigorú, megtorló eljárásra nem lesz szükség. Mindenképpen maga eszétől önként megérti, hogy miről van szó. A háza veszélyben van. Ugyanazokat az időket éljük, amiket apáink, nagyapáink éltek negyvennyolcban s amikor Kossuth Lajos zengő szózata hívta fegyverbe a nemzet ifjúságát. Határainkon, megszegve a fegyverszünetet, ellenségek törnek be, belső rendünket pedig martalócok fosztogató bandái zavarják. Védekeznünk kell. A köztársasági népkormány egyelőre nem nélkülözheti a fegyveres erőt. Tulságos nagy hadseregre nincs szükségünk, de a legfiatalabb korosztályoknak csüggyan be kell vonulniuk. Ezt mindenki megértheti.

Példát adott erre a budapesti I. honvédszolgálat, amelynek legénysége egytől-egyig mind a helyén maradt, akik szabadságon voltak, azok is bevonultak s már az egész ezred, rendezett zárt sorokban el is vonult a határ védelmére. Pedig, mi jó vidékiek sokszor csúfondárosan beszélgetünk a pesti katonákról, hogy azok csak jasszok, betörők, oszlofok, s ime most különbek mindenkinél. Hát a mi fiaink mit akarnak? Csak talán nem lesznek hitványabbak a budapesti városliget-környékbeli legényeknél! Hiszen végtérre megunhattuk a háborút mindnyájan. Ez igaz. De most már nem is háborúról van szó. Csak a belső rend megvédelmezéséről. És arról, hogy azokat a javakat, amiket a köztársaság hozott számunkra, azokat hebehurgyán ne engedjük elveszni. Mentjük meg a magunk és az unokáink számára. A diófát most tiltottuk el. Ne engedjük a bimbóját lefagyni. Mentjük meg gyümölcsét a késő ivadékoknak.

Mindenki álljon a maga helyére. Az öregebbek itthon dolgozzanak, a fiatalabbak álljanak fegyverbe! Akinek kezébe ma még kard állik: vonuljon be azonnal.

Fiúk, a haza hív benneteket. Ne bujkáljatok!

Apák, anyák, parancsoljatok rá fiaitokra: álljanak fegyverbe lelkesedéssel. Mert a népet, a népköztársaságot kell megvédelmeznünk! — Be kell vonulni!

— Vilmos kiadását követelik. Berlimből jelentik: Az entente hatalmak házafele követel utján felszólítják a holland kormányt Hohenzollern Vilmos kiadására.

— A zenei ügyek előadója. Budapestről jelentik: Lovász Márton kultuszminiszter dr. Reimtz Bélát, az ismert zeneköltőt a zenei ügyek előadói tisztével bízta meg.

— Felhívás. Az Aradi Nemzeti Tanács felhívja a város polgárságát, hogy a nagy lakásnépsűrűség miatt a város lakásnépsűrűségére való tekintettel főlös és nélkülözhető lakásrészeket, mindenesetre pedig a 4 szobás felüli lakásokat december hó 2-áig jelentésük be állított népbiztosoknál, mert különben a főlös helyiségek kényszer útján fognak elrekviráltatni. Lits Antal, dr. Schuster Ödön, népbiztosok. Tel.: 503, és 289.

— Magyarország és Német-Ausztria kölcsönösen kiségti egymást. Bécsből jelentik: A német-osztrák államtanács hivatalosan közli: Az utóbbi napokban Budapesten a német-osztrák kormány és a magyar népköztársaság köztársasági között tárgyalások voltak a végből, hogy Magyarország éleséget szállítson Ausztriának. A tárgyalások alapján megegyezés jött létre, amelynek értelmében ez év december 31-éig Magyarország kötelezte magát 40.000 juh, 5000 vágómarha, 1000 ló, 500 vagon gabona és háromszáz vagon burgonya szállítására és kilátásba helyezte, hogy a mennyiben Német-Ausztria megfelelő munkakerőt bocsájt rendelkezésre, további burgonyaszállításra is hajlandó. Magyarország ennek fejében Német-Ausztriától textilárut, bőrt, fémeket, vegyi szereket és papírost kap szintén ez év végéig terjedő szállítási kötelezettséggel. A szerződés kölcsönösen kiköti a szabad átvitelt és azt a rendelkezést tartalmazza, hogy a szállítmányokat mindkét állam a maga területén kölcsönösen tartozik biztosítani. A megegyezés létrejötté után a német-osztrák kormány képviselői felekeztek Károlyi Mihályt, hogy köszönetet mondjanak neki. A német-osztrák államtanács tegnap este egy és más jelentéssel fentartással elfogadta a megegyezést. Nagy meglepetést keltett az államtanács tagjai között a magyar népköztársaság kormányának ebben a barátságos cselekményben megnyilatkozó jóindulata.

— A kormánybiztos nem enged kivinni Arad város területéről gabonát. Dr. Varjassy Lajos kormánybiztos az aradi munkástanács figyelmeztette, hogy a Haditermék-budapesti központja nagyobb mennyiségű gabonát eldizponál a Neuman-gyárból. Erről az eldizponálásáról még a Haditermék aradi kirendeltségének sem volt tudomása. Minthogy a jövő teljesen bizonytalan, a kormánybiztos arra az egyedül helyes elhatározásra jutott, hogy Arad város területéről egyetlen szem gabonát sem enged kivinni mindaddig, amíg a város lakosságának egész évi gabonaellátása kielégítést nem nyert. Aradon most annyi gabona van, hogy a szükségletet ezzel fedezni lehet. A kormánybiztos intézkedésére fegyveres őrség áll minden aradi malom előtt, amelyeket dr. Varjassy átiratban is figyelmeztetett, hogy az ő felhatalmazása nélkül egyetlen szem gabonát se adjanak ki senkinek. A kormánybiztos már napokkal ezelőtt írásos felterjesztést tett ez irányban a közlelmezési miniszterhez és el van határozva, hogy álláspontjából nem enged. Elsősorban Arad lakosságait kell ellátni gabonával, csak azután következhet más.

Varjassy kormánybiztos ma délelőtt felhívta ebben az ügyben az Országos Közlelmezési Hivatalt, amellyel közölte, hogy az aradi szervezett munkásság kérelmére megtiltotta az aradi malmok lisztkészletének elszállítását. A telefonbeszélgetésnél jelen voltak az aradi Munkás Tanács kiküldöttei is, a kik telefonon megerősítették a kormánybiztos szavait és közölték a Közlelmezési Hivattal, hogy miután ők nem tudják meggyőzni az itteni munkásságot, hogy a lisztkészletet esetleg magasabb érdekből kell elvinni, ezért az aradi malmok lisztkészletének elvitelét még erőszakkal is megfogják akadályozni. Erről a telefonbeszélgetésről nyomban jelentést tettek Nagy Ferenc miniszternek, aki bizonyára úgy fog dönteni, hogy az aradi malmok lisztkészlete Aradon marad.

— Felüggesztett bírósági ítéletek. Közölni teszem, hogy a magyar belügyminiszterium 18207—1918. IX. a. számú rendelete értelmében mindazon egyének ellen, akik az 1914—1918. évi háború tartama alatt a fegyveres erő kötelekében tényleges katonai szolgálatot teljesítettek, a bevonulásuk előtt elkövetett s a közigazgatási hatóságok, mint r. b. bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indítható vagy megindított rendőri büntető eljárás, valamint a jogerős ítélettel kiszabott, de még egészben vagy részben végre nem hajtott büntetés végrehajtása további rendelkezésig független lesz tartva. — Dr. Grunáz r. kapitány, a r. b. bíróság vezetője.

— Keresk. szakoktatás. (Könyvitel, gyors- és gépirás stb.) Beiratkozás a dec. kezdődő tanfolyamra Lázár Vilmos-u. 2.

— A front egyik utolsó halottja. Sauer-mann József esete egyike azoknak a szomorú tragédiáknak, melyek talán épen azért oly megrázóak, mert szinte azt szerétnök mondani, hogy megtörténésük szükségtelen volt. Sauer-mann József egyike azoknak, akik, úgy szólván a háború befejezése után estek el a csatamezőn. A Livenza folyónál állott a hős magyar csapat, melynek parancsnoka Sauer-mann főhadnagy volt. Idehaza aznap tört ki a forradalom s neki ott kellett állania az olasz előtt, mely mindenáron megakarta zavarni seregeink visszavonulását. November 1. volt dél után 4 óra, mikor parancsot kapott, hogy a sereg mozdulatlan zavartalan biztosítása céljából indítson ellentámadást. Sauer-mann József főhadnagy teljesítette a kapott parancsot. Századával rohamra ment, a köztársaság kikéltetésének második napján s egy comb lövéssel szállították a kötőhelyre. A se-gélyhelyen szívészékhüdt kapott s meghalt. Ott temették el a front utolsó halottját a Livenza mellett s családja, mely Aradra várta hazá, ma tudta meg a szomorú valóságát. — Sauer-mann Aradról nősült s valaha, régen, a béke gyönyörű idejében főgimnáziumi tanár volt egy felsővidéki városkában.

— Véres összeütközés németek és csehek között. Prágából jelentik: A Narodny Listy-nek jelentik Brúxhól, hogy tegnap ezer főnyi cseh csapat elkeseredett harcok után megszállta Brúx városát. A pályaudvart szintén megszállták a csehek. Az Aussig-Teplitz vasút teljesen megszüntette a forgalmát. A bányászok pedig a Komottau-Brúx közötti vonalrészen megszakították a forgalmat, hogy megakadályozzák a Komottauban és Égerben levő német katonaság elszállítását. A németek és csehek között összeütközésre került a sor. A németeknek 2 halottjuk és 12 sebesültjük, a cseheknek csupán 6 sebesültjük van.

Brúxhól jelentik: A tegnapi lövöldözések-nél a németeknek 3, a cseheknek 20 halottjuk volt. Ma újra lövöldözésre került a sor. A csehek kijelentették, hogyha a németek gépfegyverrel tüzelnek, ők a várost ágyúval fogják löni.

— János nyugalomba vonult. A városházáról hiányzik valaki, aki rendszereket élt át s akinek személye nélkül szinte el sem tudtuk képzelni a városháza emeletét. János, a polgármesteri hivatal szolgája, teljes nevén Fehér János nem jár fel többé a hivatalba: nyugalomba vonult. Amikor Varjassy Lajos polgármester nyugalomba vonult, nagyon elbuzgult magát János, aki már Salac Gyulát is szolgált. Otthon maradt és elhatározta, hogy nem megy többé a városházára. Kiszolgált az ő hűséges gazdáját, neki már nincs keresni valója a városházán. Benyújtotta nyugdíjiglatása iránti kérvényét, amelyet a legközelebbi közgyűlés tárgyal. Közel három évtizedig szolgált a várost János, aki mint derék fiatal legény került a torony alá. Pontos, rendszertő ember volt a János, aki egy ismerte a város ügyeit, mintha csak ő intézte volna. Mindenki szerette, mindenki becsülte a hűséges embert, aki annyira együtt érzett gazdájával, hogyha valami kellemetlenségük volt, neki fáj a legjobban és ilyenkor kezébe vette a bufelejtő poharat. Most hogy nyugalomba vonult, szeretettel bucsuztatjuk Fehér János polgártársat, aki kicsiny külvárosi házában nyugodalmasan szemléli az idők változását.

— Nem oszlik fel a polgárőrség. Amikor a kormánybiztos Aradon összpontosította a vármegye csendőreinek egy részét, hogy ezek Aradon teljesítsenek szolgálatot, az volt a diszpozíció, hogy a polgárőrséget feloszlatják. Holnap kellett volna a polgárőrségnek feloszolnia. Ez azonban nem történik meg. Erről Grein Nándor főkapitány az Aradi Közlöny munkatársa előtt így nyilatkozott:

— Az eddigi terv az volt, hogy a polgárőrség holnap feloszlik. Ez azonban nem fog megtörténni, mert az Aradon összpontosított 70 csendőr nem látja el a teljes közbiztonsági szolgálatot. A polgárőrség tehát egyelőre fennmarad és továbbra is szolgálatot teljesít. A csendőrök már a holnapi naptól kezdve járőr- és őrségi szolgálatot fognak teljesíteni.

— A miniszter jóváhagyta az új villanyáramot. Amint ismeretes, a villamosművek a várostól az áram árának felemelését kérte. A város közgyűlése nem szavazta meg az ár-emelést, mire a villamosművek beperelték a várost, hivatkozva a termelés költségeire. A per egyezséggel végződött, a város közgyűlése felemelte a villamosáram árát hektovattonkint 7 fillérről 10 fillérré. A villanygyár a per visszavonását attól tette függővé, vajjon a miniszter jóváhagyja-e a közgyűlés határozatát. Most megérkezett a miniszterium jóváhagyása, aminek következtében rövidesen vissza fogja vonni a villanygyár a város ellen beadott keresetét.

— Ujra megnyílik az izr. népkonyha. Az aradi izraelita népkonyha, amely az egész háború alatt nagyon áldásos tevékenységet fejtett ki, hétfőn ismét megkezdte működését és sok száz éhező embert fog ismét meleg étellel ellátni. A népkonyhát az agilis és jólelkű Tenner Józsefné fogja újból vezetni a nélkülöző, éhező emberek őszinte öröme.

— Adakozások. A mai nap folyamán a kormánybiztosai rendelkezési alap javára a következő adományok folytak be: Reich József 100, Krausz Mihály-cég 200, Sebestyén Mór 200 korona. A mai adakozóknak ez a rövid listája a mellett bizonyít, hogy az adakozási hajlandóság az arra kötelezettek körében a minimumra redukálódott. A közbiztonság megővése érdekében indult meg ez a gyűjtés és a listáról azok maradtak el, akiknek pedig leginkább érdekükben áll az, hogy a közbiztonság megővassék. Akik az ilyen adakozásokat figyelemmel kísérik, azok nem csak azoknak a nevét jegyzik fel maguknak, akik adtak, hanem azoknak a nevét is, akik nem adtak. — Most mindenkinek kötelessége adakozni arra a fontos célra, amire most adományokat kérnek és úgy gondoljuk, mindnyájunk érdekében kell, hogy a tehető emberek föltre tegyék eddigi szűkmarúságukat.

— A hadifogoly óvadékok visszaadása. Gazdák és vállalkozók, mint munkaadók figyelmeztetnek, hogy a vármegyei munkabiztoságnál a hadifoglyok után letett óvadékokat vissza kérhetik, amennyiben az előjárás útján igazolni tudják, hogy a hadifoglyukat rendben visszaadták, illetve hazabocsájtották és nincs többé hadifoglyuk. — *Mairovitz, százados.*

— Meghívó. A Rokkant Tanács vezetője december 1-én, vasárnap d. e. 10 órakor a Munkás-Otthonban ülést tart. — Elnökség.

— Adomány. Az „Aradi Fotoklub.” Roznyay Kálmán ravatalára szánt virágmegváltás címén 30 koronát adományozott az aradi Anyavédő Egyesület céljaira, melyért ezutal mond köszönetet az Aradi Anyavédő Egyesület elnöksége.

Brasch Simon, az aradi magántisztviselők egyesületének 50 koronát adományozott 1914. november hó 28-án Szerbiában hősi halált halt Miksa fia halálának évfordulója alkalmából. Az adományt ezutal halásai köszöni az egyesület elnöksége.

— Harctérről visszatért ügyvédeknek, kereskedőknek és iparosoknak méltányos áron szállít papír és írószereket, nyomtatványokat Pichler S. papirkereskedése és könyvnyomdája, Bohus-palota. Telefon 308.

— Helyreigazítás. Az aradi lapok azzal a gyűjtéssel kapcsolatosan, amely Arad kormánybiztosának felhívására indult meg, azt írta, hogy az adakozók névsorából hiányzik Zelenski Róbert gróf neve. Illetékes helyről arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a gróf aposztrofálása tévedésen alapszik, mert az aradi polgárorség részére megindult adakozásoknál gróf Zelenski Róbert az első között volt 5000 koronás adományával. A helyreigazításnak készséggel teszünk eleget.

— Halálozás. Karpf Ignátné, sz. Heller Cecilia e hó 29-én meghalt. Temetése december hó 1-én, vasárnap d. e. fél 11 órakor lesz az izr. temető halottas házából. Az elhunytban Eszlinger György, az Éles-cég főkönyvelője anyósát gyászolja.

— Középiskolai tanulók magánvizsgálatra kötelezés mellett előkészítetnek. Engel, László, Vilmos-u. 2.

— Vasutas katonák bevonultatása. Kivételesen nyomasztó vasuti forgalmi viszonyok enyhítése céljából mindazok a katonai szolgálatot teljesített és 1876., vagy fiatalabb születésű évfolyamu egyének, akik a leszerelés alkalmával vagy a háború alatt a volt Heeresbahnonknál, illetve Betribsbatalionnál vagy más közüzemi vasutnál teljesítettek szolgálatot és jelenleg nincsennek az államvasut kötelekében, haladéktalanul Vácra a magyar vasut rendelkezésére bocsájtandók. Ezen rendelkezés a polgári hatóságok útján a legszelebb körben közhírré teendő és az illető egyének jelentkezés végett Vácra utasítandók. — Szegedi kerületi parancsnokság.

Szervezkedik a Károlyi-párt.

Nők a politikában.

Budapestről jelentik: A Károlyi-párt pénteken este pártértekezletet tartott, amelyen a kormány tagjai közül többen vettek részt. Felszólalt gróf Károlyi Mihály, aki beszédében a következőket mondotta:

— Pártunk országos szervezésére sürgős szükség van. A kormánynak az a szándéka, hogy amint a viszonyok megengedik, azonnal ki fogja írni a választásokat. A kormány vállaira igazán ólomsúlyjal nehezedik a mai súlyos időkben a felelősség és azt meg akarja osztani a nemzetgyűléssel. Amint a belső és külső politikai helyzet olyan lesz, hogy a választást meg lehet ejteni, a kormány egy percig sem fog késni azok kírásával. A választásokig terjedő időt nem szabad tétlenséggel eltölteni, hanem meg kell szervezni pártunk választóközönségét. Új programot kell alkotni, amelyet gazdasági és szociális tartalommal kell telíteni. Meg kell értetni a közvéleménnyel, hogy a felelősség azért, hogy Magyarország a mai helyzetbe jutott, nem a mai kormányt terheli, hanem egész egyedül az elmúlt rendszert. A mai nyomorúságért azok felelősek, akik ezt az ötöd féléves háborút az utolsó csepp vérig, az utolsó kiló zsirig és az utolsó darab csizmatalpig folytatták.

Nyilvánosságra kell hozni a megbukott kormány egész bünlajstromát. Igen nagy súlyt helyezek arra, hogy a nők is részt vegyenek pártunk mozgalmában. Az új választójogi törvény alapjai körülbelül három millió nő kap választójogot. Indítványozom tehát, szólítsuk fel a nőket, lépjenek be pártunkba és jelentkezsenek felvételre a pártkörben is.

Az értekezlet elfogadta a miniszterelnök ezen indítványát.

Juhász Nagy Sándor államtitkár indítványozta, hogy küldjenek ki egy 15 tagú bizottságot, amely a választásokat előkészíti, egy 15 tagú népgyűlést rendező és egy 12 tagú sajtóbizottságot. Az értekezlet az indítványhoz hozzájárult. Ugyancsak Juhász Nagy Sándor indítványára kimondotta az értekezlet, hogy legközelebb a vidéki szervezetek bevonásával nagy népgyűlést rendeznek Budapesten, amelyen Károlyi Mihály miniszterelnök nyilvánosságra hozza a párt programját.

Batthyány bejelentette, hogy a választási eljárásról és a kerületi beosztásról szóló rendeletek munkálatai befejezéshez közelednek és a két rendelet a legrövidebb idő alatt nyilvánosságra kerül.

Ábrahám Dezső államtitkár bejelentette, hogy az igazságügyminiszterium már elkészítte az egyesülési és gyülekezési jog szabadságáról, az esküdtbíróiságról és a sajtószabadságról szóló törvények munkáival.

Több felszólalás után az ülés véget ért.

Arad ellátása.

(A Nemzeti Tanács ülése.)

A Nemzeti Tanács ma este Bodnár Jakab elnöklésével ülést tartott, amely több fontos kérdés sel foglalkozott. A népjóléti adókirovési munkálatainak megállapítására kiküldött bizottság előterjesztette jelentését, amely szerint az adót 50—150 százalékos kulcs szerint progresszív alapon vetette ki. Mielőtt a kivetett adó összegeit nyilvánosságra hozzák, a Nemzeti Tanács felülvizsgálja az összegeket és körlevélben hívja fel a lakosságot az adó befizetésére. Az adóba már betudták az eddigi önkéntes adományokat.

A Nemzeti Tanács munkás-tagjai bejelentették, hogy az Aradon tárolt lisztből a központ rendelkezésére nagyobb mennyiségű lisztet irányítottak el és a megmaradt mennyiségre is diszpozíciók történtek. A munkástanács előterjesztésére a kormánybiztos az itt levő lisztkészletet az aradi szükséglet fedezésére letiltotta és úgy a kormánybiztos, mint a munkástanács sürgönyileg kérte a közlelmezési miniszteriumot, hogy a lisztet hagyja meg Aradon. A Nemzeti Tanács holnap szintén sürgöny útján tesz jelentést a miniszteriumnak.

Zsir tekintetében is ugyanaz a veszedelem fenyegeti Aradot, mint a liszt kérdésében. A munkástanácsnak ugyanis tudomására jutott, hogy a sertésforgalmi iroda aradi kirendeltsége az itt raktározott 100 métermázsa zsirt el akarja szállítani. Az elszállítást úgy akadályozta meg, hogy azt a közlelmezési hivatal által Arad részére lefoglalta. A sertésforgalmi iroda vezetője, Laczay Zoltán megjelent Lőcs Rezső helyettes polgármester előtt és bejelentette, hogy ezek után az Aradvármegye területén a sertésforgalmi iroda részére hízalt sertéseket nem Aradon, hanem Békéscsabán fogja levágni. A munkástanács felkérte a kormánybiztosot, rendelje el a vármegye területéről a hízalt sertések kivételét. Evesből a megyei hatóságokat: szolgabirokat, jegyzőket utasítsa, hogy a sertésforgalmi iroda részére hízalt sertéseket a községekben vezetett nyilvántartások alapján gyűjtsék össze és szállítsák be Aradra levágatás végett. Ez az intézkedés is bejelentkezik a kormányhatóság rendelkezésére. Ez irányban is sürgöny volna intézendő a közlelmezési miniszteriumhoz s hogy a munkástanács és a kormánybiztos felterjesztése teljes nyomtatékkal érvényesüljön, sürgönyözzen ugyanolyan értelemben a Nemzeti Tanács a kormányhoz. A Nemzeti Tanács ezzel a kérdéssel is szolidaritást vállalt.

A Nemzeti Tanács egyik munkástagja azt indítványozta, rendelje el a kormánybiztos, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak részére az egész vasárnap, a virágkereskedések részére a vasárnap délután munkaszünet legyen. A Nemzeti Tanács megkeresi a kormánybiztosot, hogy a munkaszünetet már most vasárnap rendelje el.

A rekvirálható lakások összeírására kiküldött bizottság is megtette jelentését, amely szerint az összeírás holnap befejeződik. Felhívják a közönséget, hogy önkéntesen ajánlja fel nélkülözhető lakosztályait. Felszólítja a tanács az adófizető polgárokat, hogy az adókat pontosan fizessék, nehogy pénzhány következzen be.

Végül Bodnár Jakab elnök közlelmezési rendőrség szervezésére tett előterjesztést. A munkástanács uton-utfélen tapasztalja, hogy az fizetekben a maximális árakat nem tartják be és a piacokon is gyakoriak a visszaélések. Szükséges egy olyan szerv, amely úgy a nyilvántartás, mint az ellenőrzés munkáitát végezze. E célra legalkalmasabb a közlelmezési rendőrség. Lőcs Rezső helyettes polgármesterrel erre nézve már történt is előzetes megbeszélés. A szervezés úgy volna megoldható, hogy a közlelmezési hivatal vezetője a rendőrfőkapitánnyal közösen állapodjék meg abban, hogy a rendőrség részéről kik volna kiküldendők ennek a feladatnak a teljesítésére. Esetleg egy rendőrfogalmazót, két detektívet és négy rendőrt osztanának be a közlelmezési bizottságba.

LEGUJABB.

Vilmos lemondott a koronáról. — Az entente megszállja Dél-tirolt. — Zavargások Olaszországban.

Berlin. A volt német császár a következő iratot küldte a német kormánynak:

— Ezennel lemondok minden időre a porosz koronáról és a német császári koronára való jogomról. Együttal Németország összes tisztviselőit, tisztjeit és katonáit felmentem büszégi esküjüktől, amelyet nekem tettek. Elvárom tőlük, hogy a német birodalom újrendezéséig a tényleges hatalom birtokosait támogadják, a német népet az anarchia, éhínség és az idegen uralom fenyegető veszedelmétől leendő megmentésre irányuló munkájában.

Amirag, november 28.

Vilmos.

Innsbruck. Jól értesült forrásból jelentik, hogy svájci magánértesítés szerint már a legközelebbi napokban vegyes entente bizottság veszi át a megszállott déltirolti területek közigazgatását. Ugy hirdik, hogy különösen az angol kormány helyesli ezt a szándékot, amennyiben az olaszok a népjogok folytonos megsértésével a déltirolti helyzet ilyen megváltoztatását szükségessé teszik.

Lugano. Több északolaszországi városban nagy sztrájkok vannak. Milanóban a munkások gyűléseket tartottak, amelyeken megállapították politikai követeléseiket. Amikor a tömegek felvonultak, nagyon izgatott volt a hangulat. Több helyen összeütközésre került a sor. A frontról visszaözönlő kötelékek idő előtt feloszlanak. A katonaság csaknem mindenütt csatlakozik a munkásokhoz. Több városban munkás és katonatanácsot alakítottak. A kormány teljesen tehetetlen a mozgalommal szemben. A katonaság és csendőrség a munkásokkal rokon szembenéz.

Rotterdam. A *Morningspost* jelentése szerint az entente december 10-én összeülő konferenciája azzal a kérdéssel fog foglalkozni, hogy milyen politikai és katonai akciókat kezdjenek Magyarországon és Németországban, valamint Ausztriában a rend helyreállítása céljából, továbbá, hogy ezekben az országokban törvényes kormányok alakuljanak. Az entente ugyanis aggodalommal néli a középeurópai államokban a dolgok fejlődését.

Róma. Orlando miniszterelnök és Sonnino külügyminiszter a béketárgyalásokra tegnap este Párisba utaztak. Mint Clemenceau, úgy Orlando is valószínűleg holnapután Londonba utazik, hogy Lloyd George-val a béketárgyalásokra nézve megegyezzenek. Párisi jelentések szerint a békefeltételeket siettetni fogják.

Berlinből jelentik: Tegnap nagy tanácskozás volt az egészségügyi helyzetről. Megállapították, hogy a legutóbbi hónapokban az egészségügyi viszonyok napról-napra rosszabbodnak. Az idei termés elégtelensége következtében szinte bizonyos, hogy éhínség áll be, ha legrövidebb idő alatt külföldről élelmiszert és takarmányt nem hoznak be.

Berlinből jelentik: Felső-Sziléziában újból tört a sztrájk. A *Gräfin Johanna* és a *Gotthardt* tárnákban nagy zavargások voltak. A *Gräfin Johanna* tárnákban egy igazgatót és több hivatalnokot súlyosan megsebesítettek. A bányászok előbb napi 18 márka bért követeltek, amikor ezt megkapták, már 25 márkát és élelmiszereket kértek. Újabb kísérletek történtek a megegyezésre. A sztrájk más bányákban is komoly mérvűket öltött.

LEGUJABB HIREK.

Horvátország a pusztulás széléen.

(Még nem döntöttek a monarchia mellett.)

Zágrádból jelentik: A katonaszökevények és parasztok fosztogatása csaknem elpusztított mintegy 500 millió értékű nagy uradalmaikat. Előre láthatólag Szlavónia évekre menőleg képtelen lesz a termelésre. Szakemberek azt mondják, hogy Horvátország a legközelebbi években nem fogja tudni magát eltartani és külföldi behozatalra lesz utalva.

Szerajevóból jelentik: A zágrábi Nemzeti Tanácsnak valamennyi tagja 50 szerb képviselő és 3 montenegrói kiküldött ideérkezett. Teljes Tanács csak holnap fogja kinevezni a kabinet tagjait. A választásokat majd csak akkor ejtik meg, ha a nyugalom helyre áll, ekkor az alkotmányozó nemzetgyűlés Szerajevóban véglegesen fog dönteni a kormány formájáról, helytelen az a felfogás, mintha a monarchikus államforma fenntartását célzó határozatok már most volnának várhatók.

— A megegyezés a tótokkal. A Politikai Híradó jelenti: Jászai Oszkár nemzetiségi miniszter ma délután folytatta tanácskozását a cseh-szlovák kiküldöttekkel. A tanácskozáson Jászai kívül Diener-Dénes államtitkár is részt vett. A cseh-szlovák nemzeti tanács részéről Modzsa Milán követ és Dula Máté, a turóc-szentmártoni tó nemzeti tanács elnöke. Illetékes helyről közlik, hogy a legtöbb kérdésben megegyezésre van kilátás. Általában az a vélemény alakult ki a mai tárgyalások alapján, hogy a megegyezés azért is sikerülni fog, mert nemcsak a magyar kormány, de a cseh-szlovák kiküldöttek is belátják, hogy rendkívül fontos olyan provizórium létesítése, amely biztosítja az anarchia megszüntetését és a közélet folytonosságát. A tárgyalásokat holnap folytatják.

— Új kormánybiztosok. Budapestről jelentik: A Magyar Tudósító jelenti: A magyar kormány dr. Erős József marosvásárhelyi ügyvédet Maros-Torda vármegyébe, Halász József bankigazgatót Marosvásárhely városába kormánybiztosokká nevezte ki.

— Az angol király Párisban. Párisból jelentik: Az angol király tegnap két fiával ideérkezett. Poincaré elnök megjelent fogadására a pályaudvaron. Az utvonalon, amerre az angol király elvonult, a csapatok sorfalat állítottak. A tömeg a vendégeket lelkesen éljenezte. Tegnap díszbéd volt, amelyen Poincaré és az angol király mondtak pohárköszöntőt.

— Két pénzügyi államtitkár. Budapestről jelentik: A ma tartott minisztertanács Veres-Sándor államtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost és Exner Kornél közigazgatási ítélobíró a pénzügyminiszteriumba államtitkárrá nevezte ki.

— Debrecenben nyugalom van. Debrecenből jelentik: A debreceni katonai mozgalmak hullámai ma egészen elsimultak. Az összes kaszárnyákban helyreállott a rend és a fegyelem ellen sincsen panasz. A tiszték, akikről a forradalom napján levették a rangjelzéseket, ma ismét felvarták azokat. Jellemző, hogy a 39. gyalogezred katonái nagy lelkeséssel jelentették ki tisztjeiknek, hogy önként készek harcra szállani az országra törő ellenséggel.

EGYESÜLET

— Kossuth-asztaltársaság tagjait fontos és sürgős ügy tárgyalására december 1-én d. e. 10 óra a Csanádi-palota I. emelet, 31. ajtó alatti helyiségben megjelenni kérem. — Nagy Kálmán.

Az entente megszállja a vasutakat.

(A polgári közönség utazhat.)

Budapestről jelentik: Feltétlenül megbiroható forrásból értesül a Magyarország: A Magyarországot megszálló francia csapatok egyik legfontosabb feladatának a vasúti főtárgalom biztosítását fogja tekinteni. Arra való tekintettel, hogy a megszálló csapatoknak fűhára, főképpen téli ruhára feltétlenül szükségük van, mert az erőltetett szerbiai előnyomulás következtében készletük nagyrésze Szalotkiban maradt, tekintettel továbbá arra, hogy az élelmiszerek nagyrészt is hazulról fogják kapni, az entente csapatok a szalotki-belgrádi vasutvonal helyreállításán kívül a fűméri vonalat is átveszik. Ugyiszintén megszállják és átveszik a bécs—münchen—strassburgi vonalat is.

Bécsot olasz, Münchenert francia csapatok fogják megszállani. Ezek a vasutvonalak az ottani közönségnek és a megszállott területek kormányainak is rendelkezésre fognak állítani körülbelül olyanformán, mint a hadimenemő idején, ami főképpen a szénbehozatal szempontjából fontos tekintettel arra, hogy az entente ha másként nem lehetséges, angol szénrel küldeni csapatai részére. Hogy a polgári lakosság is kap-e ebből a szénből, arról még folynak a tárgyalások.

Meg fognak szállni az entente csapatok más fontos vasúti gócpontokat is, elsősorban a Berlin, Lemberg és Bukarest felé vezető vonalakon. Ezekon a vonalakon elsősorban a tehérforgalmat igyekeznek biztosítani és rendezni.

A MOZI.

* Izzalmas cowboy-dráma az Apollónban. Amerikai képet mutatott be ma este az Apolló színház, amely magánvisell az amerikai képek összes értékeit: egy cselekményben, mint kiállításban grandiózus, izgalmas és nagyszabású. A kép alapgondolatát az az izzó gyűlölet képezi, amellyel az indiánusok viseltetnek a fehér emberek iránt. A honkeresők című mozi drámában egy fiatal cowboy kerül az indiánusok fogságába, aki a biztos halálból csak úgy tud menekülni, ha megigéri az indián nép törzs főnökének, hogy résztvesz rablásaikban gyilkolásaikban. A véletlen úgy hozza magával, hogy a kényszerhelyzetben levő cowboy épp azt a postakocsit támadja meg, amelyben az a nő utazott, akit szenvedélyesen szeretett. A legnagyobb veszélyen át megszökteti a leányt, egy farmer leányát és mindkettőjüknek elgátlal harcot kell folytatniuk az őket üldöző indiánusokkal. Izzalmas kiüldelmek után az amerikai milícia elfodnti a harcot, amely az indiánok leveretésével végződik. Az érdekes kép szombaton és vasárnap szerepel a műsoron.

* Mária, egy hercegnő regénye. (Az Uránia szenzációs filmje.) A mozirodalom legérdekesebb alkotásai kétségkívül azok, amelyek királyi udvarokban játszanak, amelyekben oly trágédiák és lelki regények peremnek le, amelyeknek szenvedő hősei koronás fők. A Mária című film, amelyet ma este mutatott be az Uránia, szintén ezek közé a mozi drámák közé tartozik és ebben egy hercegi korona ékességét felülmulia a szenvedésnek az a főviselet, amelyet Mária hercegnő visel. Mia May az ötfelvonásos mozi dráma főszereplője, megrendítő drámai igazsággal játsza ezt az alakítást. A kép maga a mozi technika egyik legsikerültebb alkotása és csak természetes, ha ma esti bemutatóján osztatlan és őszinte sikert aratott. A hatásos mozi darab szombaton és vasárnap is színe kerül.

Felolós szerkesztő:

TELLER KALMAN.

Apolló-színház.

1918. nov. 30-án:

Honkeresők.

Regény a nagy idők-ből 3 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. nov. 30-án:

Mária.

Egy hercegnő regénye 5 felvonásban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat az azok számát számítjuk.

Minden szó hirdetés ára 30 fillér. (Vastagabb betűkkel 60 fillér.)

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 4 óráig vehetjük fel.

Am apróhirdetéseket 3 óra kell szólni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 8 korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

KICSI FIÁK. Nagyon aggódom miattad, irhatnál bővebben. Maradról, helyzetről, ellátásodról és otthoni körülményekről. Egész nap rád gondolok és várok, néha már türelmetlenül. 8530

HARMINCÉVES intelligens, szolid fiatal ember megismerkedne hozzáillő nővel. Levelek „Bízalom” jellegre. 8544

SZÉP SZÓKE LEÁNY hajlandó volna megismerkedni úri emberrel, ki őt anyagiilag támogatná. Leveleket kérem „Kis bogaracska” jellegre. 8539

Alkalmazást keres.

INTÉZŐ 15 évi gyakorlattal, önálló állást keres biztos helyre. Cím a kiadóban. 8470

FOGÁSZATI műteremben alkalmazást keres gyakorlattal bíró nő. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja „Fogászat” címen. 8531

Alkalmazást nyer.

TISZTESSÉGES mindenek, ki padlóköfélséhez ért, jó fizetéssel felvételt. Bathány-u. 28. sz., I em. 900

KIFUTÓ FIÚ, jó fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakást keres.

KERESÉK lakást 3 szoba, fürdőszobával, Közvetítőt díjazok. December 1-re. Cím a kiadóban. 8510

Vétel és eladás.

TELJES hálószoba berendezés és egy használt cimbalmó eladó. Kasza-u. 1/a szám. 8538

MEZÉS ÉS ZSIROS bódók kaphatók az aradi kereskedelmi és áruforgalmi részvénytársaságnál (Ipar és népbank helyiségében.) Telefon 986. 8537

ZONGORA ELADÓ. Szél-utca 8. 8480

ELADÓ: egy zöld garnitúra, egy ebédlő üveg, egy fiókos szekrény és több apróság Rákóczi-utca 1. sz. alatt. 8503

SALÉTRON hűsítőszert vegyített, dekanálként 50 fillérért rendelhető Székely Zoltán gyógyszerárban, Csornó. 8508

ELADÓ fekete chartrouse selyem két berakott antik szekrény, szövet függönyök, hozzá így és asztalterítők, arnautin és vászon függönyök, nagy polttoros és kisebb polttoros asztalok. Andrássy-tér 21. szám, I. em. balra. 900

HASZNALT OLÍV megvételre keresetlik Bővebbet a kiadóban. 8100

Ingotian.

ARAD VÁROS egyik legszebb, minden komforttal épült modern, nagyobb magánháza a belvárosban eladó. Bővebbet a kiadóban. 8473

DOHÁNY-UTCA 10. SZ. lókarban levő ház haláleset miatt eladó. Bővebbet Rigó Mihálynál, Dózsa-utca 1. szám. 8528

ZSIGMONDHÁZÁN azonnal lakható négyszobás magánház eladó. Zsigmond-háza 90/b. 8534

VARJASSY LAJOS-UTCA 144. számú ház eladó. 8541

ZOLTÁN-UTCA 3. számú emeletes ház eladó, egy elfoglalható lakással. 8499

Oktatás.

REALISKOLAI TANULÓ a VII. vagy VIII. osztályból egy első osztályú növendék oktatására kerestetik. Telefon 711. sz. 8529

Üzletek.

VEGYESKERESKEDÉS korlátlan terméssel, trafikál eladó. Biztos agsistencia. Cím a kiadóban. 8542

Különbéle.

KI TUD ROLA? Szilvágyi Ferenc földműves, 33. gyalogezred 2. század 1. csebeli közeber, 15-ik menetészóalajjal olasz frontra indult. 1916. június 14-én sebesülve olasz fogságba esett s ott kórházba került, azóta semmi hír róla. Kérem bajtársait, aki valamit tud róla, értesítse aggódo feleségét és két kis gyermekét. Szilvágyi Ferencné, Uj-Varsánd u. p. Újszentanna (Aradmegye.) 8532

KÁRPITOS. Mindennemű javításokat, átalakításokat jutányosan vállal. Vidéken is. Botond-utca 4., Zselezny. 8536

EGY LEGUJABBAN szabadalmazott „Motoreke” gyártásához megfelelő tőkével társat keresek. „Legujabb” jellegre a kiadóba. 8543

DISZNOVÁGÁST vállal a Guther Aladár hentes, Virág-utca 29. sz. 8502

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Klein L. hirdetői és hírlapirodájában, Zrínyi-u. és Mandl Boros Beni-tér 15. sz. alatti papírüzletében.

10675—1918. ppa.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Arad sz. kir. város árva-házánál szervezett gondnoknői állásra mindazon ép és egészséges, magános nők pályázhatnak, kik feddhetetlen jelleműek, továbbá kellő műveltséggel és a gazdaságon túl teendőikben teljes jártassággal bírnak. Hasonló műveltségben alkalmazott előnyben részesül.

Javadalmazása: fizetése évi 1200 korona, egy szobából álló lakás, fűtés, világítás és az étrendben megállapított élelmezés.

Kötelessége anyagi felelősség terhe mellett az élelmezés és azzal kapcsolatos teendők vezetése, az összes ruhaneműeknek minden néven nevezendő kezelése és az intézeti tisztaságnak eszközöltetése. A pályázók részletesebb felvilágosítástforduljanak az árva-ház igazgatójához.

Az állás nem nyugdíjképes és végkielégítési igényvel nem jár, mert bármikor felmondható. A megválasztott, illetve kinevezett gondnoknő az állás elfoglalásakor 600 korona pénzeszeget, vagy ennek megfelelőleg elfogadható értékpapírt övadékképpen a városi házipénztárnál letétbe tartoznak helyezni.

Az állás elnyerése céljából a kérvény a városi Árva-ház Felügyelő Bizottságához címezve hivatalomba adandó be. A kérvényhez mellékelendők a) keresztlelél, b) erkölcsi és c) orvosi bizonyítvány, végre igazolandó, hogy a háztartási teendőikben jártas.

A pályázati határidő f. évi november hó 30-án d. u. 2 órára tűzött ki, mely határidőn túl kérvény nem fogadatik el.

Arad, 1918. november hó 12.

Lőcs, polgármester.

Göllner Antal

férfi szabó üzletét

Arad, Széchenyi-u. 1.

megnyitotta.

28115—1918. kh.

HIRDETMÉNY.

Egy előfordult vezettségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák folyó 1. november hó 25-től számított 90 napig állandóan kötve tartassanak vagy pedig harapás elleni biztos szájköszárral ellátva pórázon vezetessenek.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. tc. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelési miniszterium által 40.000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájköszár nélkül vagy szájköszárral, de póráz nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak iratni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I-33 fokú állategészségügyi hatóságtól.

Aradon, 1918. évi november hó 26.

Grein, főkapitány.

ad. 1217—1918.

HIRDETMÉNY.

A kereskedelemügyi miniszter 106808—1918. számú rendelete alapján a következőket teszem közzhírre:

Uj cipőt közvetlenül a fogyasztónak csak a következő feltételek mellett lehet kiszolgáltatni: Uj cipők kiszolgáltatása vagy cipőjavítás elvállalása kizárólag a törvényhatóság területén bejelentett lakással bíró egyének részére történhetik.

A kiszolgálás, illetve megrendelés alkalmával a vevő (megrendelő) személynazonosságának és lakóhelyének igazolása céljából köteles lakásbejelentő lapját a kiszolgáltatónak felmutatni. A kiszolgáltató új cipő kiszolgáltatását, illetve megrendelés vállalását csupán a bejelentő lap felmutatása ellenében fogadhatosíthatja.

A kiszolgáltató jegyzéket köteles vezetni amelybe a megrendelő (vevő) neve, lakást, a megrendelés (vétel) tárgyal és az ár bejegyzendő. A bejegyzés valódisága a megrendelő (vevő) aláírásával igazolandó.

A jegyzéket a kiszolgáltató kötelesen köteles az illetékes közigazgatási hatóságnak beszolgáltatni. E jegyzékek a cipő és borkészletek elszámolásának alapjául szolgálnak.

Uj cipő vételére vagy megrendelésére csak az jogosult, akinek a megrendelt cipővel együtt legfeljebb három pár használható cipője van.

Arad, 1918. évi november hó 28-án.

Lőcs, polgármester h. k. 6. h. vezető.

8867—1918. szám.

Kisjenői Járás Népszolgabírája.

Pályázati hirdetés.

Erdőhegy Községben a községi orvosi állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot nyitok, felhívom pályázni szándékorokat, hogy az 1908. évi XXXVIII. t. c. 7-ik §-ában előírt képzést és eddigi alkalmaztatásukat igazoló kérvényüket folyó évi december hó 10-ig hozzám adják be.

Javadalmazás:

1600 korona törzsfizetés.

300 koronás ötdéves korpóttól.

500 kor. lakbér.

Háborús segélyek, szabályrendelettel megállapított rendelet, műteti, halotti és kuszvizsgálati díjak.

Kisjenő, 1918. évi november hó 20.

8840

Csukay, főszolgabíró.

Csanádmegyei gazdaságba

erélyes, nős, katonaviselt, szakértő

gazda keresnek

Ajánlatokat bizonyítvány másolatokkal kérek. Cím a kiadóban.

Disznótoros vacsora.

Szombaton és vasárnap este a „Hazám” kávéházban egy vacsora turóscsuszával 6 kor. Jóízű kezekeméti borok. Cigányzene állandóan. 8588

Tisztelettel:

Csizmadia Vilmos és neje.

Megbízható katonaviselt egyének

akik a

vasútvonal biztosító nemzetőrségnél

szolgálatot teljesíteni akarnak

jelentkezzenek

d. e. 8-tól 10-ig a

városligeti laktanyába.

Viszketegséget,

száraz, rüh a leggyorsabban elűzi a Dr. Flesch-féle eredeti, törvényesen védett

„Skabofom-Kenőcs”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétet Dr. Flesch-féle kérésre. Próbát tegyél 4.—v. nagy tegyél 6.—k. Csak a család adac 15.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárban, Andrássy-tér 22. Vételre a „SKABOFORM” védjegyre figyelj! 7151